

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

Кафедра екології та охорони довкілля

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

« 01 » *Вересня* 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>
Галузь знань	10 – Природничі науки
Спеціальність	101 – Екологія
Освітньо-професійна програма	Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка природокористування».
Одеса: ОНУ, 2026. – 20 с.

Розробник: М.Г. Сербов, доктор економічних наук, професор, декан факультету
гідрометеорології і екології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та охорони довкілля
Протокол № 1 від «24» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри

Ангеліна ЧУГАЙ
(прізвище та ініціали)

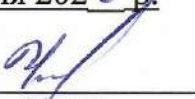
Погоджено із гарантом ОПП
«Екологія, охорона навколишнього середовища
та збалансоване природокористування»

Алла КОЛІСНИК
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФГМіЕ
Протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

Голова НМК

(підпис)

Ангеліна ЧУГАЙ
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № __ від «__» __ 20 __ р.

Завідувач кафедри
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № __ від «__» __ 20 __ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3/3 годин – 90/90 змістовних модулів – 2/2	Галузь знань 10 Природничі науки Спеціальність 101 Екологія Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) Освітня програма: Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		4-й	5-й
		Семестр	
		7-й	9-й
		Лекції	
		30 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		46 год.	80 год.
		Форма підсумкового контролю: залік/залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування у студентів теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі економічного регулювання процесів використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища, екологічно обґрунтованих пріоритетів соціально-економічного розвитку суспільства

Завдання:

- засвоєння теоретичних засад природокористування;
- опанування основних складових економічного механізму природокористування;
- набуття методичних підходів до оцінки природних ресурсів і пошуку економічних механізмів досягнення їх раціонального використання;
- вміння використовувати економічні механізми використання, охорони та відтворення природних ресурсів;
- узагальнення способів виявлення негативного впливу господарської діяльності на довкілля;
- формування процедури створення економічного механізму відновлення деградованої природи, а також управління природокористуванням.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Спеціальних компетентностей:

СК34. Здатність використовувати економічні механізми використання, охорони та відтворення природних ресурсів

Програмні результати навчання:

ПРН 341. Знання складових економічного механізму природокористування.

ПРН 342. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: фундаментальні концепції взаємовідносин суспільства та природи; основні методи оцінки природних ресурсів та ефективності природоохоронних заходів; методичні підходи щодо визначення економічних збитків від забруднення довкілля та їх оцінки в окремих секторах економічної діяльності; принципи захисту довкілля економічними методами; методи визначення плати за користування природними ресурсами; основні положення та сутність економічного механізму охорони навколишнього середовища.

вміти: розраховувати економіко-екологічні збитки від забруднення навколишнього природного середовища; оцінювати економічний ефект та ефективність реалізації природоохоронних заходів; визначати економічні, соціальні та екологічні наслідки різних видів господарської діяльності; володіти навичками оцінювання вартості природних ресурсів, збитків від забруднення довкілля, ефективності природоохоронних заходів.

бути здатним: застосовувати економічні механізми раціонального використання, охорони та відтворення природних ресурсів, аналізувати складові економічного механізму природокористування та обґрунтовувати й реалізовувати природоохоронні заходи та проекти.

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, зокрема:

Ціль 7: забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх;

Ціль 9: створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;

Ціль 11: забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;

Ціль 12: забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;

Ціль 17: зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Теоретико-методичні аспекти економіки природокористування

Тема 1. Економіка природокористування як особлива галузь науки

Поняття природокористування, його соціально-економічна сутність і складові частини. Предмет, завдання та функції економіки природокористування. Еколого-економічна сутність природокористування.

Тема 2. Основні концепції природокористування

Характеристика концепцій взаєморозвитку економічної системи та довкілля. Теорії детермінізму. Теорії зростання. Концепція сталого розвитку

Тема 3. Природні ресурси як економічний базис природокористування

Економічна сутність та класифікація природних ресурсів. Економічна оцінка природних ресурсів. Методи економічної оцінки природних ресурсів. Концепція загальної економічної цінності

Тема 4. Економічний збиток від забруднення навколишнього середовища

Сутність економічного збитку від забруднення та деградації навколишнього природного середовища. Збиток як економічна категорія. Порядок визначення збитків від порушення довкілля. Розрахунок збитків від забруднення навколишнього середовища

Змістовний модуль 2.

Організаційно-економічний механізм раціонального природокористування

Тема 5. Ефективність природоохоронних заходів

Природоохоронні заходи: суть і класифікація. Визначення ефективності природоохоронних заходів. Еколого-економічна оцінка природоохоронних проєктів

Тема 6. Організаційно-економічний механізм раціонального природокористування

Економічний механізм: сутність та інструменти. Еколого-економічні інструменти: принципи формування і механізми дії. Форми еколого-економічних інструментів. Ринкові механізми регулювання природокористування

Тема 7. Екологізація економіки

Поняття та оцінка рівня екологізації економіки. Механізми екологізації

економіки. Управління процесами екологізації.

Тема 8. Світове господарство і основні питання економіки природокористування

Міжнародна торгівля й охорона довкілля. Трансграничне забруднення навколишнього середовища. Міжнародне співробітництво (програми, угоди, організації)

4. Структура навчальної дисципліни:

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовний модуль 1. Теоретико-методичні аспекти економіки природокористування										
Тема 1. Економіка природокористування як особлива галузь науки	10	2	2	0	6	10	0	0	0	10
Тема 2. Основні концепції природокористування	14	4	0	0	0	10	0	0	0	10
Тема 3. Природні ресурси як економічний базис природокористування	12	4	2	0	6	12	0	2	0	10
Тема 4. Економічний збиток від забруднення навколишнього середовища	12	4	2	0	6	14	1	2	0	10
Разом за змістовним модулем 1	42	14	6	0	18	45	1	4	0	40
Змістовний модуль 2. Організаційно-економічний механізм раціонального природокористування										
Тема 5. Ефективність природоохоронних заходів	12	4	2	0	6	11	1	0	0	10
Тема 6. Організаційно-економічний механізм раціонального природокористування	12	4	2	0	8	12	0	2	0	10
Тема 7. Екологізація економіки	12	4	2	0	8	12	0	2	0	10
Тема 8. Світове господарство і основні питання економіки природокористування	12	4	2	0	6	10	0	0	0	10
Разом за змістовним модулем 2	48	16	8	0	28	45	1	4	0	40
Усього годин	90	30	14	0	46	90	2	8	0	80

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовний модуль 1. Економічна теорія як наука та загальні проблеми економіки			
1.	Практичне заняття 1. Економіка природокористування як особлива галузь науки. Предмет і об'єкт економіки природокористування. Зміст основних функцій економіки природокористування. Завдання економіки природокористування на сучасному етапі розвитку продуктивних сил. Економічна сутність поняття «природокористування». Характеристика існуючих типів та видів природокористування. Еколого-економічна сутність природокористування. Зміст соціо-екологічного принципу природокористування. Еколого-економічний аспект природокористування.	2	-
2.	Практичне заняття 2. Природні ресурси як економічний базис природокористування. Сутність економічної оцінки природних ресурсів. Основні завдання економічної оцінки природних ресурсів. Вимоги до системи економічних оцінок природних ресурсів. Основні підходи до економічної оцінки природних ресурсів. Функції економічної оцінки природних ресурсів. Сутність методологічних підходів щодо грошової оцінки природних ресурсів. Класифікацію основних підходів економічної оцінки природних ресурсів.	2	2
3.	Практичне заняття 3. Економічний збиток від забруднення навколишнього середовища. Класифікація порушень навколишнього природного середовища. Сутність економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища. Структура екологічних витрат виробництва. Види і характеристика економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища. Етапи оцінки економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища. Підходи визначення економічних збитків внаслідок забруднення довкілля. Еколого-економічні збитки та витрати на їх компенсацію. Основні кількісні методи визначення величини економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища. Методики визначення економічних збитків від антропогенного навантаження в аграрному секторі.	2	2

Змістовний модуль 2. Організаційно-економічний механізм раціонального природокористування			
4.	Практичне заняття 4. Ефективність природоохоронних заходів. Сутність поняття «природоохоронні заходи», основна мета їх впровадження. Складові загальноекономічного ефекту здійснення природоохоронних заходів. Економічне обґрунтування природоохоронних заходів. Види природоохоронних заходів, їх характеристика та роль у виробничому процесі. Сутність економічної ефективності природоохоронних заходів. Визначення поняття «економічна ефективність». Показники економічної ефективності природоохоронних заходів. Сутність та методика визначення загальної, абсолютної та порівняльної ефективності природоохоронних заходів. Чистий економічний ефект природоохоронних заходів та його складові.	2	-
5.	Практичне заняття 5. Організаційно-економічний механізм раціонального природокористування. Податкові збори та плати за спеціальне використання природних ресурсів. Елементи чинного економічного механізму природокористування в Україні. Етапи розробки та реалізації економічного механізму раціонального природокористування. Сутність економічного механізму природокористування та характерні риси основних його типів. Характеристика основних елементів економічного механізму природокористування. Сутність поняття «екологічний податок» та доцільність його впровадження в практику господарювання. Система фінансування природокористування та особливості міжбюджетних відносин. Зміст поняття «екологічне страхування», характеристика його суб'єктів та пріоритети розвитку в Україні.	2	2
6.	Практичне заняття 6. Екологізація економіки. Поняття екологізація та екологізація економіки. Галузеві особливості екологізації вітчизняної економіки. Механізми поглиблення рівня екологізації економіки. Оцінки рівня екологізації. Відтворювальний механізм екологізації. Екологізація попиту. Екологізація виробництва. Екологізація суспільства і відтворення мотивів екологізації. Поняття «екологізація підприємницької діяльності». Інструменти екологізації бізнесу.	2	2
7.	Практичне заняття 7. Світове господарство і основні питання економіки природокористування. Міжнародне співробітництво в сфері охорони довкілля. Основні віхи становлення системи міжнародного співробітництва у сфері охорони навколишнього природного середовища. Характеристика форми міжнародного співробітництва у сфері охорони довкілля. Досвід регулювання процесів природокористування в розвинутих країнах, країнах з	2	-

	перехідною економікою та країнах «третього світу». Спеціалізовані організації егідою ООН в галузі охорони довкілля.		
Разом		14	8

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види робіт	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовний модуль 1. Теоретико-методичні аспекти економіки природокористування			
1.	Економіка природокористування як особлива галузь науки. <i>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка доповіді та її презентації.</i>	6	10
2.	Природні ресурси як економічний базис природокористування <i>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка доповіді та її презентації.</i>	6	10
3.	Економічний збиток від забруднення навколишнього середовища <i>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка доповіді та її презентації.</i>	6	10
Змістовний модуль 2. Організаційно-економічний механізм раціонального природокористування			
4.	Ефективність природоохоронних заходів <i>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка доповіді та її презентації.</i>	6	10
5.	Організаційно-економічний механізм раціонального природокористування <i>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка доповіді та її презентації.</i>	8	10
6.	Екологізація економіки <i>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка доповіді та її презентації.</i>	8	10
7.	Світове господарство і основні питання економіки природокористування <i>Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка доповіді та її презентації.</i>	6	10
Разом		46	80

До самостійної роботи здобувачів відноситься:

- підготовка до лекцій та практичних занять,
- розв'язання задач, виконання вправ, аналіз кейсів,
- підготовка доповідей, підготовка презентацій,
- неформальна та інформальна освіта.

Визнання результатів, отриманих в системі неформальної/інформальної освіти. У межах дисципліни «Економіка природокористування» здобувачі можуть виконувати завдання самостійної роботи як у традиційних формах (опрацювання літератури, індивідуальних завдань, тощо), так і через зарахування результатів неформальної та інформальної освіти.

В рамках опанування цієї навчальної дисципліни здобувач може пройти освітні або професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси на масових платформах чи у системі громадянської освіти.

Орієнтовний перелік курсів, які дотичні змісту цієї навчальної дисципліни:

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до компетентності, теми та/або результати навчання, що формуються)
Екопрактики для сільського господарства та громад https://prometheus.org.ua/prometheus-free/agriculture-and-community-eco-practices/	СК34, ПРН341, ПР4342
Greening the Economy: Sustainable Cities https://www.my-mooc.com/en/mooc/greening-the-economy-sustainable-cities-eee5625f-f04f-4705-9cda-9e42f489492b	СК34, ПРН341, ПР4342
Design for Circular Economy https://www.educations.com/institutions/school-of-sustainability/foundation-course-design-for-circular-economy	СК34, ПРН341, ПР4342

Здобувач має право також обрати самостійно освітню платформу та курс, які відповідають змісту цієї навчальної дисципліни.

Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності та результати навчання. Такі результати можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова» https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf.

В межах дисципліни «Економіка природокористування» оцінювання результатів неформальної та інформальної освіти здійснюється згідно з критеріями табл. 1.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання результатів неформальної освіти

Вид діяльності здобувача	Орієнтовний обсяг (год./кредити ECTS)	Критерії виконання	Кількість балів	Форма зарахування
Екопрактики для сільського господарства та громад https://prometheus.org.ua/prometheus-free/agriculture-and-community-eco-practices/	30 год. (1 кр.)	100% виконаних завдань	10 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		88% виконаних завдань	9 балів	
		70% виконаних завдань	7 балів	
Greening the Economy: Sustainable Cities https://www.my-mooc.com/en/mooc/greening-the-economy-sustainable-cities-eee5625f-f04f-4705-9cda-9e42f489492b	30 год. (1 кр.)	100% виконаних завдань	10 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		88% виконаних завдань	9 балів	
		70% виконаних завдань	7 балів	
Design for Circular Economy https://www.educations.com/institutions/school-of-sustainability/foundation-course-design-for-circular-economy	60 год. (2 кр.)	100% виконаних завдань	20 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		88% виконаних завдань	18 бали	
		70% виконаних завдань	14 бали	

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: демонстрація (у вигляді роздаткового ілюстративного матеріалу);
- практичні методи: розв’язання практичних задач, метод проєктування, виконання індивідуальних завдань тощо.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та

підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль – індивідуальне опитування, оцінка практичних занять, групової роботи.

Періодичний контроль: тестовий контроль – оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (тестування).

Підсумковий контроль: залік.

Протягом засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони розподіляються, а потім сумуються.

Форми контролю. Контроль знань здобувачів здійснюється упродовж семестру та охоплює всі види навчальної діяльності: лекційні і практичні заняття, модульні контрольні заходи. Основна мета контролю полягає у перевірці рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних навичок і здатності застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

1. Форми контролю за лекційним матеріалом

Оцінювання засвоєння лекційного матеріалу здійснюється на основі таких форм: перевірка підготовленості до лекції (активність, виконання коротких аналітичних або оглядових завдань, ознайомлення з рекомендованою літературою); короткий тестовий контроль після лекції (перевірка розуміння ключових понять і закономірностей теми); участь в усній дискусії або обговоренні проблемних питань теми (оцінюється змістовність, аргументованість та самостійність суджень). Активність в обговоренні і дискусіях може бути врахована як додаткові бали при визначенні підсумкової оцінки.

2. Форми контролю за практичними заняттями

Практичні заняття спрямовані на формування професійних компетентностей, закріплення і більш глибоке обговорення теоретичного матеріалу, уміння застосовувати теоретичні знання під час виконання конкретних завдань, аналізувати і узагальнювати інформацію з літературних джерел. Контроль здійснюється через усне опитування, обговорення результатів виконання практичних робіт.

3. Контроль за змістовими модулями

Після вивчення кожного змістового модуля проводиться модульна контрольна робота у формі тестового оцінювання, що включає питання із однією правильною відповіддю. Метою є перевірка системності засвоєння матеріалу, узагальнення знань і вміння логічно поєднувати теоретичні та практичні аспекти навчального змісту.

Максимальна кількість балів за виконання контрольних робіт за змістовими модулями становить 30 балів. Для отримання позитивного результату здобувач має набрати не менше 60 % правильних відповідей.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за різними видами роботи

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	від 0 до 3
- Поточне тестування за темами	від 0 до 2
- Підготовка доповіді та її презентація	від 0 до 5
- Комплексна контрольна робота (тестування)	від 0 до 15

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань, розв'язання задач, виконання вправ	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач бере участь в обговоренні навчальних проблем, надає вірні відповіді, проте вони мають здебільшого репродуктивний характер; здобувач не володіє навичками вільного викладання матеріалу, не виявляє ознайомлення з додатковою навчальною та науковою літературою.
	2 бали	Здобувач володіє категоріальним апаратом, знайомий із об'єктивними закономірностями розвитку економічних відносин. Проте відчуває труднощі при самостійному аналізі практичної інформації щодо процесів, які розглядаються. При розв'язанні контрольних завдань припускається незначних помилок.
	3 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє ґрунтовні знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; здатний публічно представити матеріал.
Поточне тестування за темою	0 – 2 балів	Відповідь невірна – 0 балів Відповідь вірна – 2 бали
Підготовка доповіді та демонстрація презентації	0-1 балів	Представлена доповідь (реферат) виконана не самостійно (запозичена з мережі Інтернет). Доповідь не відображає вміння здобувача якісно підбирати та аналізувати теоретичний і емпіричний матеріал, обізнаності в правилах написання дослідної роботи.
	2-3 бали	Представлена доповідь виконана самостійно, тема в цілому розкрита, але змістовний матеріал має описовий характер; здобувач припускається незначних помилок, висновки є загальними, або відсутні зовсім.

	4-5 балів	В представленій доповіді повною мірою розкрита обрана тема; матеріал поданий грамотно і логічно. Здобувач виявляє самостійність у підборі, аналізі та узагальненні відповідної статистичної та аналітичної інформації, вдало підбирає ілюстративні матеріали для презентації. Із розглянутої проблеми зроблені чіткі висновки. Здобувач вільно володіє представленим матеріалом.
Комплексна контрольна робота (тестування)	0 - 15	0 балів - відповідь на запитання неправильна 0,5 бали - відповідь на запитання правильна Контрольна робота містить 30 тестових завдань

Здобувач вищої освіти має право на дві спроби складання модульної контрольної роботи: перша – у межах основного навчального процесу, друга – у разі необхідності повторного проходження для підвищення результату або у випадку технічних чи організаційних причин, що вплинули на виконання першої спроби.

Підсумковий результат модульного контролю враховується при визначенні рейтингової оцінки з дисципліни та є складовою загальної системи поточного і семестрового контролю знань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Сутність поняття «економіка природокористування».
2. Основні функції економіки природокористування.

3. Основні завдання економіки природокористування як науки.
4. Види природокористування.
5. Основні етапи та критерії розвитку взаємовідносин суспільства і природи.
6. Які наукові теорії та концепції створили теоретичні передумови становлення економіки природокористування як науки.
7. Що характеризує показник природоємності?
8. Для якого рівня економічної системи визначається природоємність ВВП?
9. В яких одиницях можуть розраховуватися показники природоємності?
10. Що відображає природоємність продукції в натуральному вимірі?
11. Як визначається показник природної ресурсівіддачі?
12. На яких рівнях господарювання визначається природоємність?
13. Як розраховується галузева природоємність?
14. З чого складаються витрати природного капіталу?
15. Методи визначення величини еколого-економічних збитків.
16. Структура екологічних витрат.
17. Види економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища.
18. Що розуміють під еколого-економічними збитками з макроекономічної точки зору?
19. Назвіть фактори формування збитку.
20. Механізм формування економічного збитку.
21. Назвіть витрати, спрямовані на компенсацію збитків.
22. Сутність поняття «природні ресурси».
23. Найбільш поширений підхід щодо класифікації природних ресурсів.
24. За якою ознакою класифікацію природних ресурсів називають екологічною?
25. Що розуміють під економічною оцінкою природних ресурсів?
26. Яким вимогам повинна відповідати система економічних оцінок природних ресурсів?
27. Який із підходів до економічної оцінки природних ресурсів є найбільш теоретично обґрунтованим та застосовуваним у господарській практиці?
28. Які методи застосовуються для визначення ринкової ціни природних ресурсів?
29. Визначте етапи розробки та реалізації економічного механізму раціонального природокористування.
30. Які принципи покладено в основу створення ефективного економічного механізму природокористування?
31. Сутність економічного механізму природокористування.
32. Характерні риси основних типів економічного механізму природокористування.
33. Визначте основні елементи економічного механізму природокористування.
34. Дайте визначення поняття «екологічний податок».
35. Сутність системи фінансування природокористування.

- ## 12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль							Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				0 – 70
T1	T2	T3	T5	T6	T 7	T 8	
0 – 10	0 – 10	0 – 10	0 – 10	0 – 10	0-10	0-10	
Контрольна робота за змістовним модулем №1 (тестування)			Контрольна робота за змістовним модулем №2 (тестування)				0 – 30
0-15			0-15				
Разом:							0 – 100

Шкала оцінювання: національна шкала ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою та відсоток від максимальної кількості балів	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно (90-100% від максимальної кількості балів)	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре (75-89% від максимальної кількості балів)	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання

	відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	
Задовільно (60-74% від максимальної кількості балів)	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Не задовільно з можливістю повторного складання (35-59% від максимальної кількості балів)	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0-34% від максимальної кількості балів)	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

13. Навчально-методичне забезпечення

- робоча програма навчальної дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- методичні вказівки.

14. Рекомендована література

Основна

1. Губанова О.Р. Економіка довкілля та природних ресурсів: конспект лекцій. (Частина І). Одеса: ОДЕКУ, 2017. 119 с.
2. Губанова О.Р. Економіка довкілля та природних ресурсів: конспект лекцій. (Частина ІІ). Одеса: ОДЕКУ, 2018. 130 с.
3. Губанова О.Р. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Економіка природокористування» для студентів 4/5 року навчання денної та заочної форми за спеціальністю 101 «Екологія», рівень вищої освіти «бакалавр». Одеса: ОДЕКУ, 2023. 67 с.
4. Пономаренко Є.Г. Економіка природокористування та природоохоронної діяльності: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 183 – Технології захисту навколишнього середовища. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2022. 58 с.
5. Поясник Г.В. Українська економіка природокористування: проблеми та перспективи розвитку в реаліях глобальної нестабільності. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва*. 2023. № 30. С.135 – 145.
6. Шаравара В.В., Любинський О.І Економіка природокористування: навчальний посібник. Кам'янець- Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 252 с.

Додаткова

7. Галушкіна Т.П. Економіка природокористування: навчальний посібник. Харків: Бурун Книга, 2009. 480 с.
8. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2002. 346 с.
9. Економіка природокористування: підручник / За ред. д-ра. екон. наук, проф., академіка НААН України Хвесика М.А. Київ: Аграр Медіа Груп, 2013. 334 с.
10. Коренюк П.І., Федулова С.О. Економіка природокористування: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2014. 274 с.

Інформаційні ресурси

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. №1264-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.
2. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 року № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.
3. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

4. Енергетична стратегія України на період до 2030 року. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13#Text>
5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL:
www.ukrstat.gov.ua